

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/220/2014
Identifikačné číslo spisu:	1212225100
Dátum vydania rozhodnutia:	24.09.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Vladimír Magura
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1212225100.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne POHOTOVOST', s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 25, IČO: 35 807 598, zastúpenej advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Grösslingova 4, IČO: 36 864 421, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné nám. 13, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Bratislava II. pod sp.zn. 10C 200/2012, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. apríla 2014 sp.zn. 3Co 133/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava II. uznesením z 10. februára 2014 č.k. 10C 200/2012-76 žiadosti žalobkyne o vrátenie súdneho poplatku za vznesenú námietku zaujatosti nevyhovel. Uviedol, že nutná delegácia v zmysle § 12 ods. 1 O.s.p. je vždy dôsledkom vylúčenia sudcov súdu v zmysle § 14 O.s.p., a preto zo strany žalobkyne bola podmienená vznesením námietky zaujatosti. Z tohto dôvodu tvrdenie žalobkyne, že nepodala námietku zaujatosti, považoval za nedôvodné. Aj napriek tomu, že rozhodnutím krajského súdu bola z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci vylúčená sudkyňa Okresného súdu Bratislava II. JUDr. Gabriela Sobolovská, okresný súd nepovažoval námietku zaujatosti vznesenú žalobkyňou za úspešnú, pretože účelom námietky zaujatosti je dosiahnuť, aby vec neprejednával sudca, ktorému bola vec pridelená podľa rozvrhu práce resp. všetci sudcovia príslušného súdu. Keďže nadriadený súd nevylúčil vo veci zákonnú sudkyňu, bol toho názoru, že námietka zaujatosti nebola žalobkyňou podaná dôvodne a preto jej návrhu na vrátenie súdneho poplatku v zmysle § 11 ods. 1 zákona č.71/1992 Zb. nevyhovel.

Krajský súd v Bratislave na základe odvolania žalobkyne uznesením z 30. apríla 2014 sp.zn. 3Co

133/2014 napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správne. Odvolací súd dospel k záveru, že v súlade s § 41 ods. 2 O.s.p. žalobkyňa v žalobnom návrhu vzniesla námietku zaujatosti voči všetkým sudcom súdu prvého stupňa, za správny preto považoval aj postup súdu prvého stupňa, ktorý žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok za vznesenú námietku zaujatosti. Nestotožnil sa s tvrdením žalobkyne, že jej námietka zaujatosti bola vznesená dôvodne, pretože Krajský súd v Bratislave vylúčil z prejednávania a rozhodovania veci iba sudkyňu JUDr. Gabrielu Sobolovskú, ktorá rozhodovala vo veci zakladajúcej žalobný nárok, pričom neboli zistené podmienky pre vylúčenie ostatných sudcov súdu prvého stupňa, ani zákonnej sudkyne. Keďže žalobkyňa uplatnila námietku zaujatosti voči všetkým sudcom súdu prvého stupňa a zároveň žiadala prikázať vec inému súdu z dôvodu vhodnosti, nebola jej námietka uplatnená dôvodne a preto ani nebol dôvod pre vrátenie súdneho poplatku v zmysle § 11 ods. 1 veta druhá a tretia zákona č. 71/1992 Zb.

Uvedené uznesenie odvolacieho súdu napadla žalobkyňa dovolaním, v ktorom žiadala zrušiť rozhodnutia súdov oboch nižších stupňov bez náhrady, lebo v danom prípade:

1. súdy rozhodovali napriek tomu, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný (§ 237 písm. e/ O.s.p.). Túto procesnú vadu vyvodzovala žalobkyňa z toho, že nepodala námietku zaujatosti (žiadna obsahová súčasť žaloby nebola týmto procesným úkonom a ani nemala náležitosti námietky zaujatosti stanovené v § 15a ods. 3 O.s.p.); žiadala však vec prikázať inému súdu toho istého stupňa (§ 12 ods. 1 O.s.p.). Obsahom vôle žalobkyne nebolo podanie námietky zaujatosti voči konkrétnemu sudcovi, pričom na rozpor medzi skutočnou vôľou žalobkyne (vysvetlenou v podanom odvolaní) a jej prejavom (žalobný návrh) mal súd prihliadať z úradnej povinnosti. Neexistujúcu či „nepltnú námietku zaujatosti“ nebolo možné spoplatniť a bez vykonania poplatkového úkonu nemôže existovať ani jej poplatková povinnosť. Podľa jej názoru návrh na začatie konania o námietke zaujatosti je návrhom na účely aplikácie ustanovenia § 237 písm. e/ O.s.p.

2. z dôvodu nesprávneho právneho hodnotenia veci súdmi nižších stupňov jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Podľa názoru žalobkyne bola ňou uplatnená námietka zaujatosti krajským súdom vyhodnotená ako dôvodná, keďže na jej základe došlo k vylúčeniu sudcu okresného súdu a ku konštatovaniu jeho zaujatosti, pričom pri hodnotení dôvodnosti námietky bolo bez významu, či došlo k zmene zákonného sudcu, alebo nie. Z uvedeného dôvodu malo byť uznesenie súdu prvého stupňa o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok v zmysle ustanovenia § 11 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. zrušené. Súdy nižších stupňov však vrátenie súdneho poplatku viazali na zmenu sudcu, ktorý aktuálne vec prejednával resp. aby došlo k vylúčeniu všetkých sudcov, čím svojvoľne rozšírili zákonné požiadavky na vrátenie súdneho poplatku.

3. rozhodoval vylúčený sudca (§ 237 písm. g/ O.s.p.). K názoru, že došlo k tejto procesnej vade, dospela žalobkyňa na základe toho, že vo veci konal sudca okresného súdu, pričom nezákonným postupom sudcov Okresného súdu Bratislava II v inej veci jej bola spôsobená ujma, ktorej náhrady sa v konaní domáha v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z., žalobkyňa má preto pochybnosti o nestrannosti konajúceho sudcu a má zato, že vo veci konal vylúčený sudca.

4. rozsudok krajského súdu bol nepreskúmateľný, pretože krajský súd sa nevysporiadal s jej odvolacími námietkami a jeho odôvodnenie nedáva odpoveď na kľúčové otázky spornej veci.

5. rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods.2 písm. c/ O.s.p.).

Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadрила.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas žalobkyňa zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovolanie možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. V zmysle § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu prípustné, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu

prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnu dvoru Európskych spoločenstiev (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. V zmysle § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Uznesenie odvolacieho súdu, ktoré napadla žalobkyňa dovolaním, nemá znaky žiadneho z vyššie uvedených uznesení. Odvolací súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, dovolanie ale nesmeruje proti potvrdzujúcemu uzneseniu uvedenému § 239 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p. Dovolanie žalobkyne preto podľa ustanovení § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

Prípustnosť dovolania žalobkyne by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy len ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/, b/, c/, d/ O.s.p. netvrdila a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Dovolateľka prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 237 písm. e/, f/, a g/ O.s.p.

Žalobkyňa tvrdí, že v danom prípade súdy konali napriek tomu, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný (§ 237 písm. e/ O.s.p.).

V zmysle § 79 ods. 1 veta prvá O.s.p. konanie začína na návrh. Toto ustanovenie určuje moment, ktorým vznikajú občianskym súdnym poriadkom upravené procesné práva a povinnosti súdu a účastníkov konania. Nedostatok návrhu na začatie takeého konania, ktoré podľa zákona môže začať len na návrh, je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania; ak súd zistí, že sa pred ním vedie konanie bez toho, aby bol podaný návrh na začatie konania, hoci bol taký návrh potrebný, prebiehajúce konanie v ktoromkoľvek štádiu zastaví. Skutočnosť, že občianske súdne konanie v niektorej veci prebehlo bez toho, aby bol podaný návrh, výlučne ktorým mohlo toto konanie začať, zakladá procesnú vadu uvedenú v § 237 písm. e/ O.s.p. V občianskom súdnom sporovom konaní (o také ide aj v danom prípade) sa návrh na začatie konania označuje ako žaloba.

Žalobkyňa na odôvodnenie prípustnosti jej dovolania uviedla, že bolo rozhodované o námietke zaujatosti, ktorú ale nepodala, neexistujúcu či neplatnú námietku nie je možné spoplatniť, preto je rozhodnutie súdu prvého stupňa o povinnosti zaplatiť súdny poplatok nulitým právnym aktom.

K uvedenej obsahovo totožnej námietke sa v predmetnej veci dovolací súd už vyjadril vo svojom uznesení z 26.marca 2013 sp.zn.4Cdo 103/2013 a pre dovolateľa opätovne uvádza, že o prípad neexistencie návrhu na začatie konania, ktorú má na mysli ustanovenie § 237 písm.e/ O.s.p. ide len vtedy, ak chýba návrh ako procesný úkon účastníka, ktorým sa začína občianske súdne konanie a tým je v sporových veciach žaloba, nie však skutočnosť, že v žalobou riadne začatom konaní bol vyrubený súdny poplatok, ktorý (podľa žalobkyňou zastávaného názoru) nemal byť vyrubený (porovnaj tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2005 sp.zn. 3 Cdo 56/2005 a z 19. októbra 2006 sp.zn. 3 Cdo 186/2006).

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa podala žalobu o náhradu majetkovej a nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. na Okresnom súde Bratislava II. dňa 27. septembra 2012. Neopodstatnená je preto jej námietka, že v tejto veci, ktorá mohla začať len na návrh, nebol podaný návrh na začatie konania (žaloba).

V občianskom súdnom konaní, ktoré začalo podaním žaloby (§ 79 veta prvá O.s.p.), súd spravidla rozhoduje o viacerých parciálnych otázkach významných pre konanie (o povinnosti poplatníka zaplatiť súdny poplatok, námietke zaujatosti, ustanovení zástupcu, uložení poriadkovej pokuty, trovách konania, svedočnom a pod.). O týchto otázkach ale nerozhoduje v nejakom samostatnom (súbežne prebiehajúcim) konaní, ktoré by začínalo osobitným návrhom. Rozhodovanie o týchto otázkach predstavuje integrálnu súčasť jednotného občianskeho súdneho konania, v ktorom je podaný jediný návrh na začatie konania - žaloba. Aj vtedy, keď súd rozhoduje o námietke zaujatosti vznesenej účastníkom a iných otázkach vyplývajúcich zo zákona č. 71/1992 Zb., tak ako v danom prípade rozhodoval súd o vrátení(nevrátení) súdneho poplatku, rozhoduje ako súd v konaní, ktoré začalo podaním návrhu na začatie konania (žaloby). Len ak takéto občianske súdne konanie ako celok prebehlo napriek tomu, že sa nepodal návrh na jeho začatie (žaloba), hoci bol podľa zákona potrebný, ide o procesnú vadu v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p. Pokiaľ ide o súdne poplatky hovoríme o vzniku osobitného finančno-právneho (poplatkového) vzťahu medzi poplatníkom a štátom, v ktorom úlohou súdu nie je prerokovať určitú vec žalobcu a žalovaného, ale posúdiť, či nastala skutočnosť, s ktorou je zo zákona (ex lege) spojený vznik povinnosti poplatníka zaplatiť súdny poplatok, prípadne posúdiť, či sú tu zákonom predvídané skutočnosti, pre ktoré je potrebné zaplatený súdny poplatok vrátiť; podanie „návrhu na začatie konania“ v tomto finančno-právnom (poplatkovom) vzťahu je pojmovo vylúčené. Navyše vo veci vrátenia súdneho poplatku v predmetnej veci rozhodoval súd na základe návrhu podaného žalobkyňou, ktorá svojím podnetom sama iniciovala vydanie napadnutého rozhodnutia. Dovolateľka si tiež vo svojom dovolaní protirečí v tom, že na jednej strane tvrdí, že žiadnu námietku zaujatosti nepodala a na strane druhej argumentuje tým, že jej námietka bola dôvodná, bolo jej vyhovené a preto žiadala o vrátenie súdneho poplatku v zmysle § 11 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. V konečnom dôsledku tak sama priznáva, že jej podanie v skutočnosti bolo námietkou zaujatosti.

Na základe vyššie uvedeného dovolací súd uzatvára, že pokiaľ aj súd prvého stupňa prípadne uznesením vyrubil súdny poplatok za námietku zaujatosti, hoci žalobkyňa túto námietku nevzniesla (pozn.: dovolací súd sa touto otázkou nezaoberal), a následne zamietol žiadosť žalobkyne o vrátenie súdneho poplatku, odvolací súd prvostupňové uznesenie potvrdil, nemohlo to mať za následok procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 237 písm. e/ O.s.p.

Dovolateľka ďalej tvrdila, že konanie súdu je postihnuté aj vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., z dôvodu nesprávneho právneho hodnotenia veci súdmi nižších stupňov.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

Žalobkyňa namietala, že ňou podaná (ne)námietka zaujatosti bola dôvodná, pretože došlo k vylúčeniu

jedenej zo sudkyň okresného súdu a ustanovenie § 11 ods.1 zákona č. 71/1992 Zb. neviaže vrátenie súdneho poplatku za námietku na zmenu zákonného sudcu resp. vylúčenie všetkých sudcov.

Dovolateľka argumentáciu o existencii procesnej vady konania uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p. nezakladá na tvrdení, že súdy porušili ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku upravujúce postup súdu v občianskom súdnom konaní alebo že nezachovali zákonom stanovenú procedúru prejednávania veci, prípadne jej znemožnili urobiť niektorý procesný úkon a pod. Podstatou jej dovolacích námietok je, že rozhodnutia súdov spočívajú na nesprávnej interpretácii ustanovenia § 11 ods. 1 zákona č.71/1992 Zb. Činnosť súdu, v rámci ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav (správnosť ktorého nebola v danej veci spochybňovaná) aplikuje konkrétnu právnu normu je obsahom právneho posudzovania veci. O nesprávne právne posúdenie veci ide vtedy, ak súd nepoužil náležitý právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Z určujúceho - obsahového - hľadiska (viď § 41 ods. 2 O.s.p.) teda zo strany dovolateľky nejde o námietku odňatia možnosti konať pred súdom, ale o námietku inú, ktorú dovolateľka uvádza vo väzbe na otázku zákonnosti a vecnej správnosti právnych záverov súdov (ich právneho posúdenia veci), na ktorých v danom prípade založili svoje rozhodnutia.

Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že nato, aby sa mohol dovolaním vôbec zaoberať je potrebné, aby bolo najskôr dovolanie procesne prípustné (§ 237 O.s.p.). Nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods.2 písm. c/ O.s.p.) je síce relevantným dovolacím dôvodom, ktorým možno úspešne odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.); nie je ale procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 (viď tiež R 54/2012 a niektoré ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp.zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011). Ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p. dáva odňatie možnosti konať pred súdom výslovne do súvislosti iba s faktickou procesnou činnosťou súdu, a nie s jeho právnym hodnotením veci. Súd totiž právnym posúdením neporušuje žiadnu procesnú povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona, ani procesné práva priznané účastníkovi konania. Či už teda odvolací súd napadnuté uznesenie založil na správnom alebo nesprávnom posúdení veci (dovolací súd jeho rozhodnutie z tohto aspektu neposudzoval), nemohol právnym posúdením veci odňať žalobkyni možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

To znamená, že aj za predpokladu, že by tvrdenia dovolateľky boli opodstatnené, mohli by mať za následok nanajvýš vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, ale nezakladali by súčasne prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné, ale o taký prípad v danej veci nejde.

V súvislosti s námietkou dovolateľky, že rozhodnutie krajského súdu je nepreskúmateľné a nedáva odpoveď na kľúčové otázky spornej veci, dovolací súd uvádza, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

Nepreskúmateľnosť súdneho rozhodnutia spočívajúca v jeho neurčitosti, logickej rozpornosti alebo neodôvodnenosti rozhodnutia porušuje právo účastníka na spravodlivý súdny proces, takéto rozhodnutie nemožno považovať za spravodlivé, pretože účastníkovi v konečnom dôsledku odníma možnosť konať pred súdom a zakladá vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p. Kritériom pre posúdenie (ne)preskúmateľnosti rozhodnutia je splnenie náležitostí odôvodnenia ustanovených zákonom podľa § 157 ods. 2 O.s.p., ktoré ukladá súdu povinnosť podať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku, a tým preukázať jeho správnosť.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP. Judikatúra tohto súdu ale nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 167 ods. 2 O.s.p. ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená vo vyššie citovanom ustanovení. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 O.s.p.).

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa ako aj odvolacieho súdu zodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení a nemožno ich označiť ako nepreskúmateľné.

Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávanú vec, a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijatý záver o nesplnení podmienok pre vrátenie súdneho poplatku za námietku zaujatosti v zmysle § 11 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. zrozumiteľne a v potrebnom rozsahu vysvetlil. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia skonštatoval správnosť úvah súdu prvého stupňa vo veci nevrátenia súdneho poplatku za podanú námietku zaujatosti a uviedol dôvody, pre ktoré rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. Taktiež vysvetlil, prečo sa nestotožnil s námietkami žalobkyne uvedenými v odvolaní. Odpovedal tiež na kľúčové otázky spornej veci a to prečo nepovažoval žalobkyňou podanú námietku zaujatosti za dôvodnú a podal aj výklad významu námietky zaujatosti, ktorým podmieňoval vrátenie súdneho poplatku v prípade, že sa účel ňou sledovaný dosiahne. Dovolaťka totiž prehliada zmysel námietky zaujatosti ako jednej z procesných záruk nestrannosti súdu. Jej účelom je zabezpečiť, aby vo veci konal a rozhodol sudca, ktorý bude nestranný a objektívny. Iba takýto sudca môže vyniesť rozhodnutie vo veci samej, ktoré bude odrazom práva účastníka na spravodlivý súdny proces. Preto námietka zaujatosti smeruje vždy k tomu konkrétnemu sudcovi, ktorý má vec prejednať a v prípade jej úspechu tak vedie k zmene v osobe zákonného sudcu v konkrétnej veci a výnimke z čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky. Len vylúčením zákonného sudcu totiž účastník dosiahne účel sledovaný námietkou zaujatosti a to zmenu v osobe toho sudcu, ktorý má v jeho veci vydať meritórne rozhodnutie, vylúčenie iného sudcu (pokiaľ nejde o jediného sudcu, ktorý na príslušnom súde môže vec prejednať a rozhodnúť), ktorý vo veci nerozhoduje, nemá na účastníka nejaký vplyv a nemôže zasiahnuť do jeho práva na spravodlivý súdny proces. V tomto smere sa sudy nižšieho stupňa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlili od znenia príslušných ustanovení a nepopreli ich účel ani význam, preto ich rozhodnutia nemožno považovať za nepreskúmateľné. Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že sudy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv žalobkyne.

Dovolací súd uzatvára, že v konaní nedošlo k odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Žalobkyňa namieta, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca (§ 237 písm. g/ O.s.p.).

V danom prípade žalobkyňa - z hľadiska obsahového (viď § 41 ods. 2 O.s.p.) - opakovane namieta, že sudca Okresného súdu Bratislava II, ktorý rozhodoval o jej žiadosti o vrátenie súdneho poplatku za námietku zaujatosti, nebol nestranným a teda ani zákonným sudcom, pretože je sudcom Okresného súdu Bratislava II., pričom nesprávnym úradným postupom tohto súdu v inej veci bola založená podľa názoru žalobkyne zodpovednosť žalovanej v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z.

Sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (§ 14 ods. 1 O.s.p.). Na súde vyššieho stupňa sú vylúčení i sudcovia, ktorí rozhodovali vec na súde nižšieho stupňa, a naopak. To isté platí, ak ide o rozhodovanie o dovolaní (§ 14 ods. 2 O.s.p.). Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach (§ 14 ods. 3 O.s.p.).

Neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebránila v danom prípade dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g/ O.s.p., posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd (R 59/1997).

I keď zákon v § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti, nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelennej veci len celkom výnimočne a len zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo. Samotný subjektívny názor účastníka konania, že v osobe určitého sudcu sú dané okolnosti vylučujúce ho z prejednávania a rozhodovania vecí, nezakladá ešte bez ďalšieho dôvod pre legitímne obavy z jeho nestranného a nezaujatého rozhodovania.

Z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. je právne významný vzťah sudcu, a to buď k veci (kedy má sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k účastníkom konania (o taký vzťah ide vtedy, ak sudca má k účastníkovi konania určitý osobný vzťah, so zreteľom na ktorý možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti) a napokon k zástupcom účastníkov konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v iných veciach vyslovil názor, že dôvod na vylúčenie sudcu (§ 14 ods. 1 O.s.p.) nezakladá sama skutočnosť, že sudca má prejsť a rozhodnúť vec, v ktorej žalovaným je súd, na ktorom tento sudca vykonáva súdnictvo (viď napríklad uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2010 sp.zn. 3 Nc 14/2010). Nadväzujúc na tento názor dovolací súd pre účely preskúmvanej veci konštatuje, že dôvodom na vylúčenie sudcu nie je bez ďalšieho ani to, že vykonáva súdnictvo na súde, ktorý údajne (podľa tvrdenia žalobkyne) svojím nesprávnym úradným postupom v inej právnej veci založil zodpovednosť žalovanej za majetkovú a nemajetkovú ujmu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z.

Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že námietka žalobkyne o existencii procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. nie je opodstatnená.

Pokiaľ dovolateľka uviedla ako dôvod prípustnosti podaného dovolania nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods.2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd opakovane zdôrazňuje, že táto vada je relevantným dovolacím dôvodom, avšak (na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p.) nezakladá (súčasne) aj prípustnosť dovolania. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné, ale o taký prípad v danej veci nejde.

Vzhľadom k tomu, že nebola zistená existencia vád konania v zmysle § 237 písm. e/, f/, a g/ O.s.p. namietaná žalobkyňou, a dovolanie nie je prípustné ani v zmysle § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako procesne neprípustné. Z tohto dôvodu sa dovolací súd vecne nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu.

V dovolacom konaní úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyni, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p., § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky však žalovanej žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodala návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.